

Konkurencyjność polskiego węgla kamiennego a przyszłość polityki energetycznej

Marcin Gronowski

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

e-mail: mgronowski.eu@gmail.com

DOI: 10.24427/az-2025-0006

Streszczenie

Polityka energetyczna oraz plany transformacji energetycznej zakładające utrzymanie źródeł konwencjonalnych opartych na węglu kamiennym do 2040 r. w zestawieniu z programami wsparcia górnictwa do 2049 r. rodzą wątpliwości na temat ich realizacji w oderwaniu od czynnika konkurencyjności polskiego węgla kamiennego. Wychodząc zatem od tezy, że zrealizowanie polityki energetycznej Polski znajduje się we współzależności od stopnia konkurencyjności węgla kamiennego wydobywanego w Polsce, postawiono za cel przeanalizowanie sektora górniczego pod kątem efektywności, wydobywania i proporcji sprzedaży z wykorzystaniem w poszczególnych sektorach gospodarki. Cel służy także zakreśleniu potrzeb kompleksowego podejścia w kreowaniu polityki energetycznej obejmującej cały łańcuch surowcowo-paliwowy. W toku pracy dokonano omówienia problematyki pojęciowej polityki energetycznej, obecnej oraz planowanej struktury polskiego miksu energetycznego w kontekście sytuacji sektora górniczego, by podsumowując zarysować trzy możliwe warianty dalszej współzależności energetycznych źródeł wytwórczych działających w podstawie z konkurencyjnością węgla kamiennego. Wysunięto postulat odnoszenia celów polityki energetycznego do programów dot. górnictwa.

Słowa kluczowe

konkurencja, węgiel kamienny, polityka energetyczna, transformacja energetyczna, regulacje sektorowe

Wstęp

Mając na uwadze bieżącą strukturę miksu energetycznego Polski, w którym źródła na węgiel kamienny odpowiadają za 37,5% mocy (na koniec 2023 r.) oraz zapotrzebowanie na węgiel kamienny w przemyśle, który odpowiada za konsumpcję

23,7% krajowego wydobycia tego surowca (wg danych za 2022) [Główny Urząd Statystyczny, 2023, s. 11], a także cele szeroko rozumianej polityki energetycznej, można dokonać prostej konstatacji o współzależności jaka zachodzi pomiędzy wydobyciem węgla kamiennego, jego wartością rynkową (konkurencyjnością sektora), a możliwością pełnej realizacji polityki energetycznej wyznaczonej, by bazować na aktualnych celach, w projekcie Krajowego Planu w dziedzinie Energii i Klimatu do 2030 r. (dalej: KPEiK) [<https://www.gov.pl/web/klimat/projekt-krajowego-planu-w-dziedzinie-energii-i-klimatu-do-2030-r--wersja-do-konsultacji-publicznych-z-102024-r>, 08.12.2024]. Wnioskowanie to można konkretnie oprzeć na wpływie programu podtrzymywania kopalń w obecnym kształcie i wydobycia do 2049 r. na możliwości przeprowadzenia zakładanej transformacji energetycznej.

Przedstawienie wspomnianej zależności, dla ukazania wpływu krajowego wydobycia górnictwa węgla kamiennego wymaga przeglądu obecnej oraz planowanej struktury miksu energetycznego, wskazania zależności surowcowej oraz przedstawienia kwestii efektywności górnictwa, w pierwszej kolejności jednak odniesienia do siatki pojęciowej dotyczącej polityki energetycznej oraz węgla kamiennego, poprzez odesłanie do ram prawnych i ukształtowanej praktyki.

1. Problematyka pojęciowa polityki energetycznej

W braku bowiem ścisłych definicji legalnych dotyczących polityki energetycznej jako pojęcia konieczne jest sięgnięcie do przepisów wskazujących na jej cele, aby pośrednio przedstawić pozycję i znaczenie polityki energetycznej w systemie prawnym, a także dalsze jej rozumienie.

Poruszając się w ramach struktur Unii Europejskiej, należy wskazać na art. 194 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej [Traktat z Lizbony zmieniający Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, sporządzony w Lizbonie dnia 13 grudnia 2007 r. (Dz. U. 2009 nr 203 poz. 1569)], który wylicza, że celami polityki Unii w dziedzinie energetyki są gwarancje funkcjonowania rynku energii, bezpieczeństwa dostaw energii, wspierania efektywności energetycznej, rozwój OZE, jak również wspierania połączeń między sieciami. Ponadto cele unijnej, traktatowej polityki energetycznej wymagają w jej konstruowaniu oraz realizacji stosowania zasady solidarności energetycznej między państwami. Zasada ta określa ramy, w których państwa mogą realizować własne polityki energetyczne, jak i unijne, odnosi się zatem do solidarności, co do wpływu danej polityki na inne państwa oraz na ogólnounijną politykę [Faszczka, 2020, s. 96]. Nie oznacza to bynajmniej, że podejmowane działania nie mogą mieć negatywnych skutków dla innych państw, czy ich podmiotów. Jednakże z uwagi na fakt, że solidarność energetyczna

to nie tylko wytyczna kształtowania polityki energetycznej, lecz w większym stopniu zasada pomocnicza, winna podlegać badaniu pod kątem skali naruszeń interesów innych podmiotów oraz dokonaniu zestawienia potencjalnych korzyści i negatywnych skutków [wyrok Sądu I Instancji z dnia 10 września 2019 r. w sprawie Rzeczpospolita Polska przeciwko Komisji Europejskiej, sprawa T-883/16; wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 15 lipca 2021 r. ws. Republika Federalna Niemiec przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej, sprawa C-848/19 P; wyrok TSUE z dnia 20 grudnia 2017 r. w sprawie Eni SpA, Eni Gas & Power France SA, Union professionnelle des industries privées du gaz (Uprigaz) / Premier ministre, Ministre de l'Environnement, de l'Énergie et de la Mer, sprawa C-226/16]. Poza jednak poszanowaniem zasady solidarności energetycznej przede wszystkim należy mieć na uwadze sprzężone z polityką energetyczną kwestie zachowania i poprawny stanu środowiska. Art. 194 TFUE odsyła w tym zakresie niejako do norm z art. 191 TFUE dot. ochrony i poprawy środowiska naturalnego oraz racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych, lecz również do art. 11 TFUE stanowiącego o nadrzędnej zasadzie wspierania zrównoważonego rozwój w toku kreacji jakiegokolwiek polityki poprzez uwzględnianie wymogów ochrony środowiska.

Polska ustawa prawo energetyczne [Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 266, 834, 859)] odnosi się z kolei do polityki energetycznej w art. 13, który koresponduje z wspomnianym art. 194 TFUE. Polski ustawodawca czyni głównym celem wprost wymienione bezpieczeństwo energetyczne, wzrost konkurencyjności oraz efektywność gospodarczą, ochronę środowiska i klimatu.

Przepisy te są zarówno podstawą wydawania dokumentów programowych, jak kierunkowe polityki, wytyczne, ale też podstawą opracowywania i podejmowania zmian prawnych, np. w formie tzw. pakietów legislacyjnych Unii Europejskiej jak Fit for 55, REPowerEU, czy szerzej Europejski Zielony Ład, które składają się z szeregu rozporządzeń i dyrektyw [Gronowski, 2023, s.]. Politykę energetyczną w tym kontekście można zatem ujmować na dwa sposoby – dotyczy to zarówno szczebla krajowego jak Unii Europejskiej – czyli jako politykę polegającą na pewnych planach administrowania, wyznaczania celów, wytycznych dla działania administracji publicznej oraz jako politykę kreowania zmian prawnych [Swora, 2016, art. 13].

Analiza przedstawionych przepisów oraz wspomnianych wyżej celów jakie nakładają pozwala na sformułowanie definicji polityki energetycznej jako kompleksowej polityki administracyjnej dotyczącej strategicznego sektora gospodarki, ukierunkowanej na wzmocnienie jego pozycji, a także na zapewnienie trwałości i stabilności dostaw energii elektrycznej (bezpieczeństwo energetyczne) przy zabezpiecze-

niu zasobów naturalnych oraz ochrony środowiska. Poprzez politykę administracyjną należy z kolei rozumieć, na potrzeby niniejszej pracy, zespół działań, wytycznych, zasad dla administracji publicznej, zasady ustrojowe dla sektora oraz realizację celów wyznaczonych w tychże wytycznych, a także realizowanie wymogów prawnych kreowanych przez politykę prawa, za pomocą których możliwe będzie urzeczywistnienie celów polityki energetycznej.

Jakkolwiek polityka energetyczna oraz prawo wyznaczające cele oraz dopuszczalne ramy ich realizacji nierozdzielnie są ze sobą powiązane i oddziałują na siebie [Gronowski, 2023a], w dalszej części ilekroć mowa o polityce energetycznej, należy przez to rozumieć wyłącznie zakres realizacji norm prawnych, a nie ich kreowania.

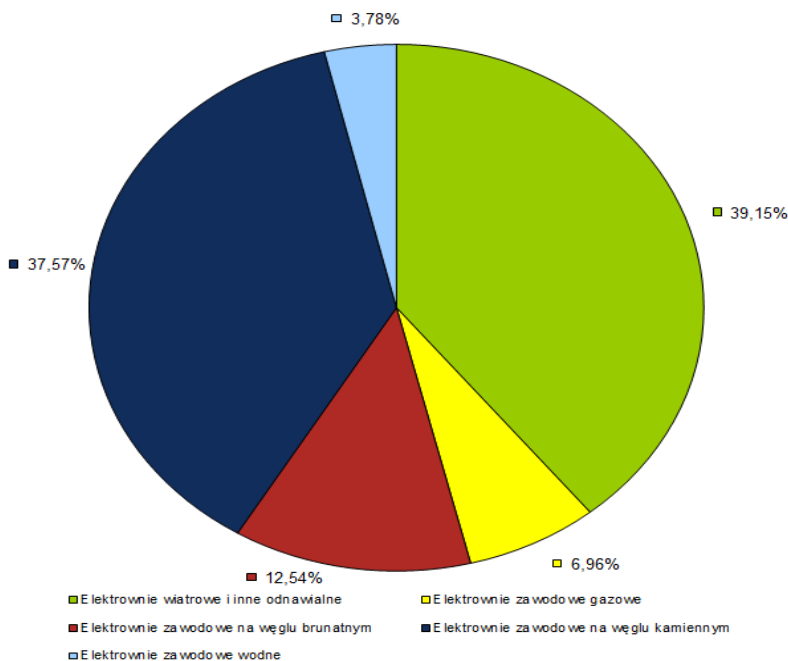
Z uwagi zaś na wielość aktów prawnych oraz dokumentów unijnych dot. kształtowania polityki energetycznej, w zakresie obowiązujących celów przyjęto wymogi zawierające się w Fit for 55 zmodyfikowanym pakiecie REPowerEU. W zakresie natomiast otoczenia krajowego przyjęto za podstawę, z uwagi - jak wspomniano - na aktualność założeń i planów projekt Krajowego Planu w dziedzinie Energii i Klimatu do 2030 r.

Kończąc wątek pojęciowy warto jeszcze zwrócić uwagę na status węgla kamiennego jako surowca krytycznego w Unii Europejskiej. Sekcja 1. lit. i załącznika II do rozporządzenia w sprawie ram na potrzeby zapewnienia bezpiecznych dostaw surowców krytycznych [Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1252 z dnia 11 kwietnia 2024 r. w sprawie ustanowienia ram na potrzeby zapewnienia bezpiecznych i zrównoważonych dostaw surowców krytycznych oraz zmiany rozporządzeń (UE) nr 168/2013, (UE) 2018/858, (UE) 2018/1724 i (UE) 2019/1020 (Dz. U. UE. L. z 2024 r. poz. 1252 z późn. zm.)] uznaje węgiel koksowy (kamienny węgiel energetyczny) za surowiec krytyczny. W dalszej więc części stosuje się zamiennie pojęcia węgiel, węgiel kamienny, czy surowiec krytyczny.

2. Obecna i planowana struktura miksu energetycznego

Bazując na danych Polskich Sieci Elektroenergetycznych moc osiągalna za 2023 r. opierała się 57% na źródłach konwencjonalnych, jedynie 4,7% energii zużywanej w Polsce pochodziło z odnawialnych źródeł energii (bez uwzględnienia drewna) [Forum Energii, 2024, s. 7].

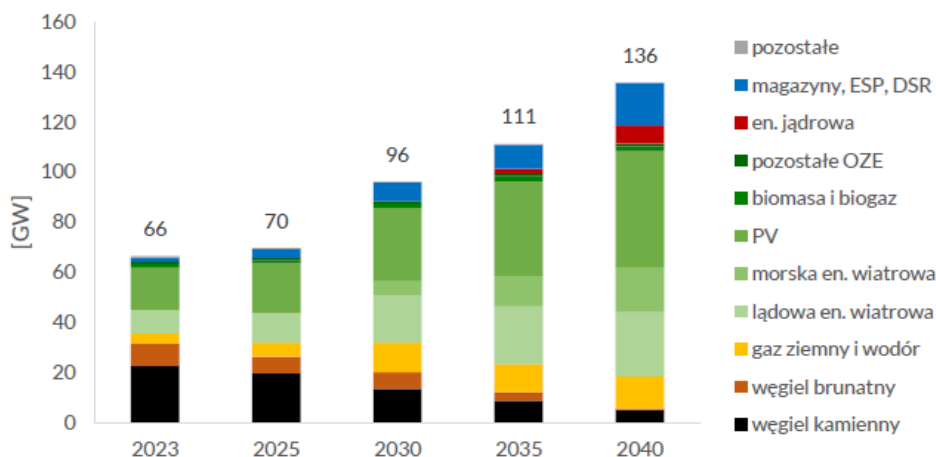
Polityka unijna wyznacza cele ograniczenia emisyjności o 55% oraz osiągnięcie poziomu zużycia energii brutto z OZE na poziomie 42,5% z zamiarem 45% do 2030 r.

Rys. 1. Struktura mocy osiągalnej w polskim miksie energetycznym w 2023 r.

Źródło: Polskie Sieci Elektroenergetyczne, 16.12.2024.

Tymczasem z zakreslonych w projekcie KPEiK celów wynika, że obecne niemal 25 GW mocy osiągalnej opartej na węglu kamiennym, odpowiadającej w 2023 r. za 37,5% struktury misku, zostanie zredukowana do 2040 r. do ok. 5 GW, co odpowiadałoby wówczas ok. 3,6% w planowanej strukturze misku.

Rys. 2. Prognoza mocy osiągalnej w perspektywie do 2040 r.

Źródło: Krajowy Plan w dziedzinie Energii i Klimatu, s. 105.

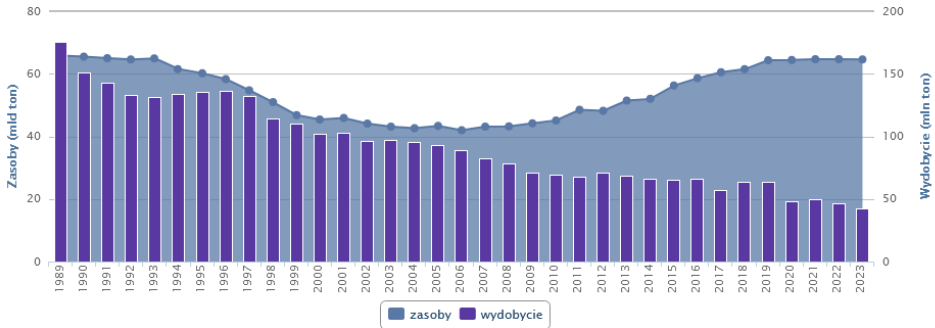
Polityka energetyczna zakłada zatem ograniczenie do minimum źródeł konwencjonalnych węglowych i zastąpienie je w podstawie energetyką jądrową oraz dyspozycyjnymi aktywami gazowymi. Strukturalnie odpowiada to zatem nadrzędnym celom Unii Europejskiej zakładającym osiągnięcie zeroemisyjności w perspektywie do 2050 r.

Polityka energetyczna Polski stosownie do KPEiK opierać się jednak będzie jeszcze stosunkowo długo na węglu, co stawia w wątpliwość możliwość realizacji wyznaczonych celów ogólnounijnych, a także rodzi pytania na ile utrzymywanie źródeł węglowych uzasadnione będzie gwarancją zabezpieczenia stabilności działania podstawy systemu elektroenergetycznego, a na ile podtrzymywaniem rynku zbytu dla krajowego rynku wydobywania węgla.

3. Wydobywanie, sprzedaż i efektywność górnictwa

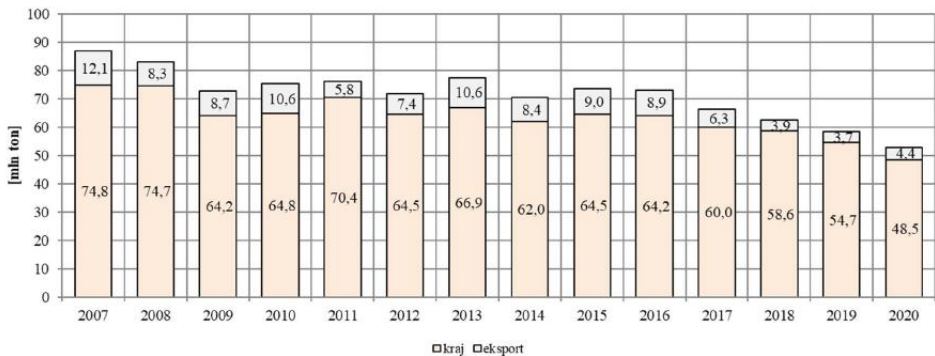
Obecne rekordowe przyrosty mocy w OZE [Ember, 2024] zmniejszają wykorzystanie węgla kamiennego (roczne niższe zużycie niż zakładane w roku poprzednim) [NIK, 2022, s. 54; Pnadera i Adamczewski, 2024, s. 2] pociągając za sobą umniejszanie popytu i częściowo podaży. Częściowo, ponieważ obowiązujący program dla sektora górnictwa węglowego w Polsce z 2022 r. przewiduje, prócz utrzymania działania kopalń, umowy społecznej, także formy wsparcia wydobywania

surowca energetycznego [MAP, 2022, s. 31, 46, 53-58]. Niezależnie od tego utrzymuje się stały trend zmniejszania wydobycia węgla kamiennego podyktowany zarówno zapotrzebowaniem energetyki zawodowej (konsumującej i tak blisko 57% krajowej produkcji), niską wydajnością procesową, wysokimi kosztami wydobycia oraz spadającą sprzedażą i poziomem eksportu.

Rys. 3. Struktura zasobów i wydobycia węgla kamiennego

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2024.

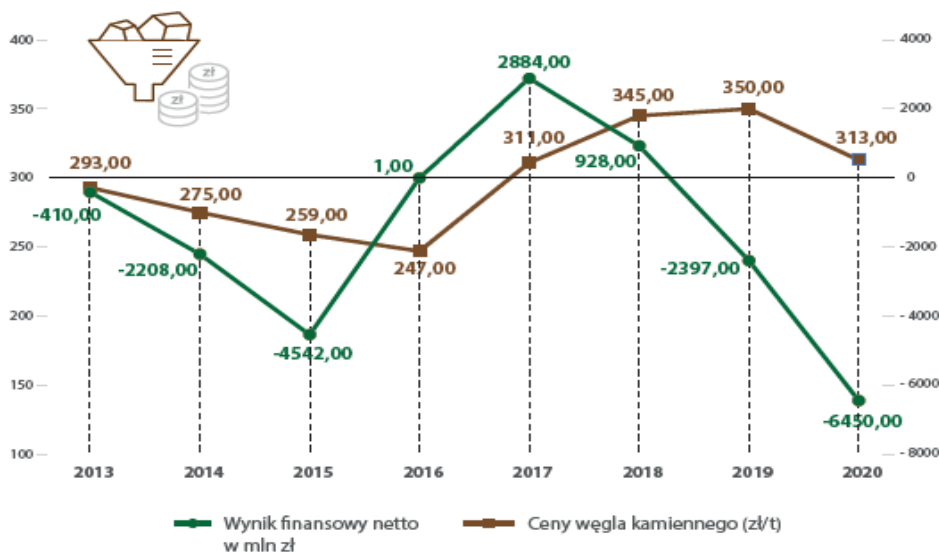

Rys. 4. Wielkość sprzedaży węgla kamiennego wg kierunku – kraj/eksport w latach 2007-2020

Źródło: MAP, 2022, s. 22.

Ogólny poziom sprzedaży wydobywanego węgla kamiennego (ok. 80%) oraz obniżające się proporcje eksportu do sprzedaży krajowej są częściowo skorelowane ze spadającym zapotrzebowaniem (krajowym) [Polski Rynek Węgla, 2024]. Jednakże przede wszystkim na obecnym etapie transformacji źródeł konwencjonalnych wynikają z konkurencyjności cenowej węgla oraz konkurencyjności całego sektora górnictwa węgla kamiennego w ogóle, co dowodzi w pewnym stopniu wysoki poziom importu energetycznego węgla kamiennego, odpowiadającego za 14,9% wykorzystanego węgla w energetyce zawodowej [Forum Energii, 2024, s. 48].

Skoro bowiem, pomimo dostępnych form wsparcia kopalń oraz rynku mocy, elektrownie korzystają z importowanego węgla kamiennego przy stosunkowo dużych zasobach niesprzedanego surowca krajowego, to sytuacja ta potwierdza prawidłowość uprzednio sformułowanych przez Najwyższą Izbę Kontroli wniosków dot. sektora górnictwa. NIK wskazał m.in. na wrażliwość sektora i cenową wydobywanego surowca, która jest implikowana przez niską wydajność pracy, przerosty zatrudnienia, a także nieefektywny system wynagradzania [NIK, 2022, s. 5].

Rys. 5. Wyniki finansowe górnictwa węgla kamiennego względem cen surowca.

Źródło: NIK, 2022, s. 5.

Powyższe czynniki powodują obniżenie efektywności wydobywania surowca przypadającą na pracownika, jednocześnie efektywność zmniejsza niska optymalizacja pracy załóg wynikająca m.in. z długich dróg transportu podziemnego, wielogodzinne rozruchy po dniach wolnych od pracy, brak korelacji między wynikami pracy a wskaźnikiem wynagrodzenia, duży udział kosztów stałych wydobywania oraz brak wdrażania innowacyjnych metod procesu produkcji oraz wykorzystania węgla [MAP, 2022, s. 47-48; Platforma Przemysłu Przyszłości, 2023, s. 33].

Wszystko to implikuje coraz większe rozwarstwienie cenowe między ceną rynkową węgla a ceną węgla wydobywanego w Polsce. Ceny Polskiego Indeksu Węgla Energetycznego 1 (PSCMI 1 - na użytek produkcji energii elektrycznej) w sprzedaży dla energetyki zawodowej oraz na cele przemysłowe wynoszą, wedle ostatnich dostępnych danych 478 zł za tonę, co daje 22 zł za GJ [Polski Rynek Węgla, 2024]. Węgiel wyładowywany w portach Antwerpia-Rotterdam-Amsterdam (ARA) kosztuje, wedle bieżących wskaźników i kursu USD, 451, 3 zł/t [wnp.pl, 2024]. Warto jednak zauważyć, że ceny PSCMI 1 w roku 2023 ulegały wahaniom między kwotami 530 a 741 zł, podczas gdy wahania dla cen ARA w 2023 r., ale i też wcześniej (za wyjątkiem okresu wybuchu wojny w Ukrainie, mieściły się w przedziale 300 do 546 zł/t. Ponadto, należy mieć na uwadze, że do cen kontraktowanego węgla na cele energetyczne niezbędne jest także doliczenie kosztów związanych z kupnem uprawnień do emisji CO₂.

4. Podsumowanie

Słabnąca konkurencyjność polskiego węgla kamiennego, pociągając za sobą nierozzerwalnie z nią zw. konkurencyjność sektora wydobywczego, wraz ze wszystkimi czynnikami uprzednio poruszonymi powoduje spadek poziomu jego sprzedaży zwiększając jedynie poziom nieefektywności kopalń względem planów podtrzymywania ich działania.

Jednocześnie cele wyznaczone polityką energetyczną, krajową i unijną, wymuszając będą, ze względów także ekonomicznych koncentrujących się wokół wzrostu cen za uprawnienia do emisji CO₂ oraz trudnościami zw. z ewentualnym kredytowaniem źródeł konwencjonalnych, odchodzenie od węgla i dalszą redukcję zapotrzebowania na krajowy surowiec krytyczny.

Z punktu widzenia celów polityki energetycznej w wymiarze samej struktury systemu elektroenergetycznego wydawać by się mogło, że skutki te są zasadniczo korzystne, bowiem spowodują przyspieszenie przeprowadzenia transformacji energetycznej, którą niewątpliwie mogłyby spowalniać korzystnie niskie ceny wydoby-

cia węgla kamiennego. Jednakże rozważając politykę energetyczną szerzej, skonstatować wypada, że powinna ona ujmować kompleksowo podejście do całego sektora gospodarki związanego z energetyką, tj. także górnictwo, tak aby transformacja dotyczyła wszystkich podsektorów łącznie zapewniając spójne podejście państwa.

Rozpatrywanie zagadnień związanych z transformacją energetyczną wymaga kompleksowego podejścia włączając w to także łańcuch dostaw surowców krytycznych. Obecny model *de facto* dwóch polityk: energetycznej oraz górniczej powoduje, że każda z nich projektowana jest jak gdyby w oderwaniu od całokształtu. Utrzymywanie takiego stanu niewątpliwie może pociągać za sobą utrwalenie oraz podwojenie problematyki energetyczno-górnicznej skutkując sztucznym kreowaniem popytu ze strony elektrowni w połączeniu ze wzrostem nierentowności wydobywania. W konsekwencji przekładając się na wzrost cen energii elektrycznej w końcowym zużyciu, niedającej się utrzymać dotychczasowymi instrumentami (ustawodawstwem ustalającym maksymalne stawki za jednostki zużywanej energii elektrycznej dla odbiorców) w stopniu minimalizującym zjawisko ubóstwa energetycznego.

Z drugiej jednak strony, patrząc wyłącznie przez pryzmat bezpieczeństwa energetycznego oraz równowagi konsumpcji wydobywanego surowca, nie bez podstaw wydaje się koncepcja połączenia aktywów węglowych w jeden organizm. Utrzymywanie w dyspozycji źródeł węglowych, z uwagi na pewną asekuranckość w kontekście potencjalnych problemów z dostawami innych surowców energetycznych zapewniających działanie źródeł w podstawie systemu w zestawieniu z krajowymi zasobami węgla jest postawą zasadniczo racjonalną. Nawet w sytuacji wysokich kosztów wydobywania oraz braku konkurencyjności rynkowej aktywa węglowe spełniałyby swoją funkcję zabezpieczającą newralgiczny okres przejściowy. Realizacja jednakże tak zakreślonego podejścia wymagałaby poza polityką odchodzenia od paliw konwencjonalnych, dokonania głębokiej restrukturyzacji wraz z reorganizacją modelu koncentracji polskiego sektora elektroenergetycznego.

Wydaje się więc, że obecne otoczenie sektorowe pozwala na zakreślenie trzech wariantów, jakie mogą zostać zrealizowane dla realizacji polityki energetycznej z zachowaniem jak największej stabilności i utrzymania wydobywania węgla:

- 1) sztuczne kreowanie popytu - plan odchodzenia od wytwarzania energii ze źródeł konwencjonalnych opartych na węglu kamiennym zostanie opóźniony i dostosowany perspektywą czasową do okresu funkcjonowania kopalń, pomoc państwa ulegnie zwiększeniu a ceny częściowo przeniesione na odbiorców końcowych;

- 2) utrzymanie górnictwa - proces transformacji energetycznej będzie postępować przy podtrzymywaniu funkcjonowania kopalń wykorzystując instrumenty pomocy państwa, rokrocznie wzrastać będzie wskaźnik niesprzedawanego surowca niezależnie od zmniejszania wydobywania;

3) reorganizacja - zrestrukturyzowane górnictwo zostanie połączone w ramach jednego podmiotu lub pomocowego mechanizmu państwa z węglowymi jednostkami wytwórczymi w przejściowym okresie transformacji.

Niezależnie od ziszczenia się lub nie któregoś z przewidywanych wariantów konkurencyjność polskiego węgla kamiennego w sposób istotny wpływa na możliwości, tempo oraz kierunki realizacji polityki energetycznej przewidywanej Krajowym Planem na rzecz Energii i Klimatu. Działalność obu sektorów energetycznego (nawet przy minimalnym poleganiu na źródłach konwencjonalnych) oraz górnictwa węgla kamiennego pozostaje ze sobą ściśle związana dopóki czynne pozostaną źródła oparte na węglu.

Z tego względu postulować należy uczynienie komplementarnymi i spójnymi politykę surowcową oraz energetyczną, tak aby w sposób kompleksowy przedstawiała plan transformacji energetycznej. Cele polityki energetycznej, jak przedstawiono, jasno odnoszą się do sytuacji całej gospodarki oraz otoczenia podyktowanego europejskim rynkiem energii elektrycznej.

ORCID iD

Marcin Gronowski: <https://orcid.org/0000-0002-6052-5832>

Literatura

1. Faszczka J. (2020), *Rozwój zasady solidarności energetycznej w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości*, Internetowy Kwartalnik Antymonopolowy i Regulacyjny, nr 6(9), pp. 373-394.
2. Gronowski M. (2023), *Dekarbonizacja polskiej gospodarki wyzwaniem dla krajowego prawodawstwa w kontekście Pakietu „Fit for 55”*, w: E. Kosiński, M. Gronowski, E. Plewa (red.), *Prawo i polityka energetyczna Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Naukowe Archaeograph, Łódź, ss. 47-71.
3. Gronowski M. (2023), *Regulacja prawna magazynów energii elektrycznej wobec potrzeb transformacji energetycznej Polski*, w: E. Kosiński, M. Gronowski, E. Plewa (red.), *Prawo i polityka energetyczna Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Naukowe Archaeograph, Łódź, ss. 89-104.
4. Swora M, Stefaniuk M. (2016), *Komentarz do art. 13*, w: Muras Z. (red.) *Prawo energetyczne. Tom II. Komentarz do art. 12-72*, eLLEX.

5. Pandera J., Adamczewski T. (2024), *Umowa rządu z górnikiem – bomba z opóźnionym zapłonem*, Forum Energii, Warszawa.
6. Główny Urząd Statystyczny (2023), *Zużycie paliw i nośników energii w 2022 r.*, Warszawa, Rzeszów.
7. Forum Energii (2024), *Transformacja energetyczna w Polsce. Edycja 2024*, Warszawa.
8. Najwyższa Izba Kontroli (2022), *Informacja o wynikach kontroli, Przygotowanie i realizacja „programu dla sektora górnictwa węgla kamiennego w Polsce”*, Warszawa.
9. Ministerstwo Aktywów Państwowych (2022), *Program dla sektora górnictwa węgla kamiennego w Polsce*, Warszawa.
10. Platforma Przemysłu Przyszłości (2023), *Transformacja sektora węglowego w Polsce*, Warszawa.
11. Traktat z Lizbony zmieniający Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, sporządzony w Lizbonie dnia 13 grudnia 2007 r. (Dz. U. 2009 nr 203 poz. 1569).
12. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1252 z dnia 11 kwietnia 2024 r. w sprawie ustanowienia ram na potrzeby zapewnienia bezpiecznych i zrównoważonych dostaw surowców krytycznych oraz zmiany rozporządzeń (UE) nr 168/2013, (UE) 2018/858, (UE) 2018/1724 i (UE) 2019/1020 (Dz. U. UE. L. z 2024 r. poz. 1252 z późn. zm.).
13. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 266, 834, 859).
14. Wyrok Sądu I Instancji z dnia 10 września 2019 r. w sprawie Rzeczpospolita Polska przeciwko Komisji Europejskiej, sprawa T-883/16.
15. Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 15 lipca 2021 r. ws. Republika Federalna Niemiec przeciwko Rzeczpospolitej Polskiej, sprawa C-848/19 P.
16. Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 20 grudnia 2017 r. w sprawie Eni SpA, Eni Gas & Power France SA, Union professionnelle des industries privées du gaz (Upri gaz) / Premier ministre, Ministre de l'Environnement, de l'Énergie et de la Mer, sprawa C-226/16.
17. Projekt Krajowego Planu w dziedzinie Energii i Klimatu do 2030 r. (2024), Ministerstwo Klimatu i Środowiska, <https://www.gov.pl/web/klimat/projekt-krajowego-planu-w-dziedzinie-energii-i-klimatu-do-2030-r--wersja-do-konsultacji-publicznych-z-102024-r>, [08.12.2024].
18. Polskie Sieci Elektroenergetyczne (2024), Raport roczny za 2023, https://www.pse.pl/dane-systemowe/funkcjonowanie-kse/raporty-roczne-z-funkcjonowania-kse-za-rok/raporty-za-rok-2023#t1_2, [16.12.2024].
19. Ember (2024), *Zmiana kursu: Polska energetyka w 2023 r.*, <https://ember-energy.org/pl/raporty/zmiana-kursu-polska-energetyka-w-2023-r/>, [18.12.2024].

20. Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (2024), <https://www.pgi.gov.pl/surowce/energetyczne/wegiel-kamienny.html>, [10.12.2024].
21. Polski Rynek Węgla, <https://polskirynekwegla.pl/raport-dynamiczny/wydobycie-i-sprzedaz-wegla-kamiennego-ogolem>, [10.12.2024].
22. Polski Rynek Węgla, <https://polskirynekwegla.pl/indeks-pscmi-1>, [16.12.2024].
23. Wnp.pl, https://www.wnp.pl/gornictwo/notowania/ceny_wegla/, [16.12.2024].
24. InStratEnergy, <https://energy.instrat.pl/weglowe-podsumowanie-2024-02-22/>, [10.12.2024].

The competitiveness of Polish hard coal and the future of energy policy

Abstract

The energy policy and the plans for an energy transition assuming the maintenance of conventional sources based on hard coal until 2040, in juxtaposition with the programmes of support for the mining industry until 2049, raise doubts about their implementation in isolation from the factor of competitiveness of Polish hard coal. Therefore, starting from the thesis that the realisation of Poland's energy policy is interdependent on the degree of competitiveness of hard coal mined in Poland, an objective was set to re-analyse the mining sector in terms of its efficiency, extraction and proportion of sales with use in individual sectors of the economy. The objective also serves to outline the need for a comprehensive approach in the creation of energy policy covering the entire raw material-fuel chain. The paper discusses the conceptual issues of energy policy, the current and planned structure of the Polish energy mix in the context of the situation of the mining sector, and concludes by outlining three possible options for further interdependence of baseload power generation sources with the competitiveness of hard coal. A postulate was put forward to relate energy policy objectives to mining programmes.

Key words

competition, hard coal, energy policy, energy transition, sectoral regulation